

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ТАЄМНИЦІ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ ПІД ЧАС ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З ТРАНСПОРТНИХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ

У статті на підставі аналізу положень теорії пізнання проаналізовано низку аспектів щодо дотримання прав і свобод людини, непоширення відомостей щодо її приватного життя під час зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж як негласної слідчої (розшукової) дії. Досліджено її зміст та унормування в міжнародно-правових документах, Конституції України, законах України, рішеннях Європейського суду з прав людини з огляду на визначення прав і свобод особи, що потребують законодавчого захисту, та неприпустимість їх порушення під час досудового розслідування. За результатами узагальнення матеріалів кримінальних проваджень розкрито безпосередні завдання цієї негласної слідчої (розшукової) дії. Визначено необхідність дотримання міжнародних стандартів, встановлених рішеннями Європейського суду з прав людини, під час розв'язання питання про надання дозволу на втручання в приватне спілкування. На підставі викладеного аргументовано та запропоновано зміни до ст. 263 Кримінального процесуального кодексу України.

Ключові слова: досудове розслідування, негласні слідчі (розшукові) дії, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, збирання доказів, права людини.

Право на особисте і сімейне життя забезпечує особі його захист від будь-якого втручання, зокрема шляхом прослуховування телефонних розмов, ознайомлення з її листами чи повідомленнями, а також розголошення їхнього змісту чи самого факту листування або приватної розмови. Демократична держава повинна забезпечити особі реалізацію цих прав і свобод, а також врегулювати механізм правового захисту в разі їх порушення.

Відповідно до ст. 31 Конституції України кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочину чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо. Право на приватне спілкування тісно пов'язане з правом на невтручання в особисте і сімейне життя, передбачене ст. 32 Конституції України.

З метою запобігання безпідставному втручання у сферу особистого і сімейного життя людини, обмеженню інших визначених Конституцією України та міжнародними нормативними актами прав людини в Кримінальному процесуальному кодексі (КПК) України передбачено процесуальний механізм, що забезпечує дотримання

законності під час провадження негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД). Частиною такого механізму є визначені цим Кодексом підстави проведення зазначених процесуальних дій.

Відповідно до ч. 2 ст. 14 КПК України, втручання в таємницю спілкування можливе лише на підставі судового рішення у випадках, передбачених цим Кодексом. У главі 21 КПК України, що визначає процесуальний порядок підготовки й проведення НСРД, гарантоване право особи на невтручання в приватне спілкування, обмеження якого може здійснюватися виключно за рішенням слідчого судді (ч. 1 ст. 258 КПК України). Відповідно до ч. 4 цієї статті, різновидами втручання в приватне спілкування є: аудіо-, відеоконтроль особи, арешт, огляд та виїмка кореспонденції; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем.

Встановлення виняткового порядку підготовки та проведення НСРД, пов'язаних з обмеженнями прав, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. (Конвенція), ратифікованою Україною 17 липня 1997 р., безпосередньо спрямовано на реалізацію її норм у національному законодавстві України. Аналізуючи зміст норм Конституції України та КПК України, можна дійти висновку, що в цілому їхні

положення відповідають змісту ч. 2 ст. 8 вказаної Конвенції, у якій не лише закріплено, а й визначено винятковий порядок обмеження прав особи на приватне спілкування. Водночас, беручи до уваги, що практика Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) ґрунтується на положеннях Конвенції, слід зазначити, що не всі визначені цим Судом стандарти прав людини знайшли своє відображення в кримінальному процесуальному праві України.

НСРД пов'язані переважно із втручанням у сферу приватного життя особи, під час їх організації та проведення може бути отримано інформацію щодо приватного спілкування окремих осіб, що є обмеженням визначеного Конвенцією права на невтручання в їхнє особисте та сімейне життя. Тож з метою забезпечення дотримання прав людини під час досудового розслідування та непоширення відомостей щодо приватного життя окремих осіб КПК України встановлено низку гарантій. Зокрема, до них належать гарантії непоширення інформації приватного характеру, що була отримана за результатами проведення НСРД. Змістом таких гарантій є обов'язок нерозголошення особами, що мали доступ до матеріалів кримінального провадження, відомостей, отриманих за їхніми результатами. З моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і до часу погодження клопотання з прокурором про проведення НСРД мінімум семи особам про це відомо: слідчому (групі слідчих), керівникові органу досудового розслідування, керівникові органу прокуратури, прокурору – процесуальному керівнику (групі прокурорів), працівнику режимно-секретної частини (РСЧ) прокуратури, слідчому судді, працівнику РСЧ суду. Після постановлення ухвали слідчого судді про проведення НСРД слідчий готує доручення про її виконання відповідному спецпідрозділу правоохоронного органу: повідомляє в РСЧ спецпідрозділу, розширюючи тим самим коло осіб, яким стає відомо про проведення НСРД. Крім цього, працівникам (операторам) телекомунікаційних мереж також відомо про втручання в приватне спілкування.

У матеріалах НСРД може бути зафіксована інформація не лише щодо особи, стосовно якої проводилася ця дія, а й відомості щодо приватного життя інших осіб. Якщо такі відомості не містять інформації про вчинення заборонених законом дій, вони підлягають знищенню. Проте, якщо зафіксовані відомості про приватне життя цих осіб пов'язані з документуванням протиправної діяльності підозрюваного, захисника,

інших осіб, які мають право ознайомлення з протоколами НСРД, попереджають про кримінальну відповідальність за розголошення інформації про приватне (особисте чи сімейне) життя інших осіб.

З метою непоширення інформації про проведення НСРД та їхні результати в ч. 3 ст. 254 КПК України визначено, що виготовлення копій протоколів про проведення НСРД та додатків до них не допускається. Також законом забороняється використання матеріалів НСРД для цілей, не пов'язаних із кримінальним провадженням, або ознайомлення з ними учасників кримінального провадження чи будь-яких інших осіб.

Проте залишається без відповіді запитання, хто саме та в якій формі здійснює попередження про нерозголошення даних, одержаних під час проведення НСРД. Ми підтримуємо думку Н. Стефанів, голови Апеляційного суду Івано-Франківської області, що це повинен робити прокурор – процесуальний керівник, слідчий або за його дорученням відповідний оперативний підрозділ на підставі ухвали слідчого судді. Відомості, що мають значення для кримінального провадження, оформляються протоколом проведення НСРД, який передається процесуальному керівнику, зміст інформації фіксується на відповідному носіїві. Тож саме прокурор вживає заходів для збереження отриманої інформації. Після затримання особи, щодо якої здійснювались НСРД, прокурор зобов'язаний ухвалити рішення про припинення подальшого їх проведення, якщо в цьому вже немає потреби. Водночас наразі є загроза порушення конституційних прав особи, оскільки немає контролю за припиненням подальшого втручання в приватне спілкування в кримінальному провадженні, коли фактичні дані про злочин чи про особу, яка його вчинила, вже отримано, а строк дії ухвали слідчого судді ще не закінчився. У цьому випадку, з метою недопущення порушення права особи на невтручання в її приватне спілкування, прокурор, на нашу думку, має ухвалити процесуальне рішення у формі постанови про припинення НСРД та письмово повідомити про це слідчого суддю. Така процедура відповідатиме положенням КПК України про те, що слідчий суддя здійснює контроль за дотриманням прав та інтересів осіб під час досудового розслідування. Нині ця функція слідчого судді зводиться лише до того, щоб розглянути клопотання та ухвалити рішення про його задоволення чи відмову в задоволенні [1, с. 36–37].

У європейських країнах накопичений доволі багатий досвід правового регулювання в цій

царині. Проте ні Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р., ні Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. не містять прямої вказівки на конфіденційність телефонних розмов. Однак низка судових справ, розглянутих ЄСПЛ, доводить, що таємниця телефонних розмов усе-таки захищена нормами міжнародного права.

Насамперед, серед розглянутих ЄСПЛ справ щодо можливого порушення прав людини під час прослуховування телефонних розмов був процес «Класс та інші проти Німеччини». У цій справі, розглянутій ще у 1978 р., Класс та інші стверджували, що Доповнення G-10 до німецького Основного Закону, яке дозволяло прослуховувати телефонні розмови, фактично суперечить ст. 8 Конвенції, яка передбачає таємницю кореспонденції. ЄСПЛ став на їхній бік, погодившись, що телефонні розмови входять до поняття «приватне життя» і «кореспонденція», незважаючи на те, що термін «прослуховування телефонних розмов» прямо не включений до Конвенції. На думку ЄСПЛ, право на таємне спостереження за громадянами притаманне поліцейським державам, а в демократичних країнах воно можливе лише в разі крайньої потреби для збереження демократичних інститутів [2].

У справі «Люді проти Швейцарії» ЄСПЛ зазначає, що, починаючи попереднє розслідування щодо заявника 15 березня 1984 р., суддя-слідчий Лауфенського районного суду також видав наказ про прослуховування його телефонних розмов. Немає сумніву в тому, що телефонне прослуховування було втручанням у приватне життя та кореспонденцію пана Люді. Таке втручання не є порушенням Конвенції, якщо воно відповідає вимогам її п. 2 ст. 8. Підставою для цього заходу були ст. 171b та ст. 171c Бернського Кримінально-процесуального кодексу, які застосовуються навіть на попередньому етапі розслідування, коли є вагома підстава вважати, що готується вчинення кримінальних правопорушень. Крім цього, воно було призначене для «запобігання злочинів», і Суд узагалі не має сумніву щодо його необхідності в демократичному суспільстві [3].

Аналіз судових рішень у справі Класса та низці інших справ дає змогу говорити про певні стандарти ЄСПЛ з прослуховування телефонних повідомлень, яким має відповідати національне законодавство країн-членів Ради Європи. Згідно з цими стандартами закон, що обмежує право на таємницю телефонних розмов, повинен відповідати таким вимогам:

1) містити список злочинів, вчинення яких може привести до прослуховування;

2) включати фактичні підстави підозрювати особу у вчиненні злочину: вони повинні бути вже виявлені іншими засобами;

3) дозволяти прослуховування лише на підставі мотивованої письмової заяви певної високої посадової особи;

4) встановлювати необхідність отримання санкції органу або посадової особи, що не належить до виконавчої влади, бажано судді;

5) встановлювати обмеження на тривалість прослуховування: має бути вказаний період, протягом якого санкція на прослуховування дійсна;

6) визначати правила, що стосуються звітів, що містять матеріали перехоплених повідомлень;

7) передбачати запобіжні заходи проти обміну цими матеріалами між різними державними органами;

8) визначати обставини, за якими записи можна чи потрібно знищити;

9) встановлювати, що треба робити з копіями або переписаними матеріалами, якщо обвинувачену особу буде виправдано [4].

Низку наведених положень використано в законодавстві України. Окрім КПК України, ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 р. передбачено окремі обмеження цих прав і свобод, що мають винятковий і тимчасовий характер і можуть застосовуватись лише за рішенням суду щодо особи, в діях якої є ознаки тяжкого або особливо тяжкого злочину, та у випадках, передбачених законодавством України, з метою захисту прав і свобод інших осіб, безпеки суспільства. Відповідно до п. 9 цієї статті зазначеного Закону, можливо здійснювати зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж [5].

Електронні засоби комунікації нині набули значного поширення, їх значущість постійно підвищується, а технічні можливості розширюються. Тому ці засоби є найпопулярнішим інструментом у повсякденному спілкуванні між людьми, проте їх доволі активно використовують і кримінальні структури для реалізації своїх злочинних задумів. Особливої актуальності це питання набуло у зв'язку з назрілою потребою створення в суспільстві системи антикримінальної безпеки, що охоплює використання досягнень науково-технічного прогресу в боротьбі зі злочинністю. У цій ситуації на законодавчому рівні вжито певних заходів забезпечення безпеки громадян, суспільства і держави від злочинних посягань, що знайшло відображення в нормах КПК України. Ініціатором проведення НСРД, відповідно до ч. 6 ст. 246 цього Кодексу, є слідчий. У зв'язку з тим, що виконання НСРД має певну технічну складність

і вимагає для підвищення його ефективності забезпечення прихованого контролю за підозрюваними, воно здійснюється певним спеціальним колом суб'єктів – оперативно-технічними управліннями, що функціонують у складі органів Національної поліції України.

Відповідно до законодавства України, безпосередній контроль і запис телефонних розмов, що прослуховуються, пов'язані з конспіративним підключенням спеціальних технічних засобів до стаціонарної апаратури зв'язку незалежно від форм власності, фізичних і юридичних осіб. Насправді без дотримання умов конспірації в таких випадках навряд чи можна розраховувати на отримання значущої для кримінального провадження інформації. Причому в таємниці має залишатися не лише факт проведення НСРД, а й факт ухвалення рішення про її проведення. Адже в іншому разі мета проведення НСРД навряд чи буде досягнута.

Звісно, під час проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж конспіративність – це дещо більше, ніж умова отримання певних позитивних результатів. Ця НСРД, як відомо, безпосередньо стосується прав та інтересів громадян, пов'язана з владним втручанням у сферу особистого життя. Не можна виключати, що в результаті прослуховування телефонних розмов можуть бути отримані відомості суто особистого характеру, що належать, зокрема, і до інтимних сторін життя людей. Тому дотримання конспіративності під час проведення цієї НСРД дуже важливо для захисту одержуваної інформації, запобігання її витоку.

Під час зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж органами досудового розслідування використовується аудіальний контроль. До аудіальних систем зв'язку належить їх найбільш масовий вид – телефонні системи зв'язку. Телефонні розмови включають передачу повідомлень по міській, міжміській і міжнародній мережі електрозв'язку.

Проте переговори не обмежуються лише лініями дротового зв'язку, до них належить також радіотелефонний, радіорелейний, високочастотний, стільниковий і супутниковий зв'язок. Сюди можна також віднести порівняно новий напрям, що бурхливо розвивається, пов'язаний з використанням систем комп'ютерної телефонії. Цей клас систем ґрунтований на інтеграції можливостей телефонних станцій і сучасного комп'ютерного устаткування зі спеціалізованим програмним забезпеченням. Така інтеграція дає змогу отримати цілий спектр додаткових сервісних послуг і можливостей.

Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж полягає в проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів спостереження, відбору та фіксації змісту інформації, яка передається особою та має значення для досудового розслідування, а також одержанні, перетворенні і фіксації різних видів сигналів, що передаються каналами зв'язку.

Як і будь-яка НСРД, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж має на меті не лише отримання нових доказів та їх перевірку, а й висунення і перевірку слідчих версій. Ця НСРД має кілька завдань залежно від стадії її проведення. Початкове завдання – відстеження всієї інформації, яка може бути виявлена під час запису розмови по телефону, визначеному в ухвалі слідчого судді. Потім під час огляду й прослуховування фонограми встановлюють фактичні дані, що мають значення для кримінального провадження. За їх наявності фонограму долучають до матеріалів кримінального провадження.

Вивчення нами матеріалів кримінальних проваджень щодо проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж дало змогу виявити такі безпосередні завдання цієї НСРД:

- встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження – в 39 % випадків;
- встановлення злочинних зв'язків, виявлення можливих співучасників злочину – 34,5 %;
- виявлення фактів протидії розслідуванню – 9,6 %;
- встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб – 4,2 %;
- встановлення місцезнаходження викраденого майна – 4,2 %;
- завдання, пов'язані з оперативно-розшуковою діяльністю – 2,1 %;
- завдання не були конкретизовані – 6,4 %.

Процесуальними умовами зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж є такі положення:

1. Ця НСРД може бути проведена лише після внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. На момент ухвалення рішення про її проведення, за вивченими нами матеріалами кримінальних проваджень, строк досудового розслідування по них становив: до двох місяців – 11,7 %; два місяці – 17,02 %; три місяці – 9,6 %; чотири місяці – 14,9 %; п'ять і більше місяців – 45,8 %.

2. Проведення аналізованої НСРД можливе лише в кримінальних провадженнях про тяжкі і про особливо тяжкі злочини. Під час досудового розслідування по вивчених нами матеріалах, за

якими здійснювалося зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, провадження про тяжкі злочини становили 21,2 %, а особливо тяжкі – 78,8 %, з яких: вбивство – 63,8 %; заподіяння тяжких тілесних ушкоджень – 12,8 %; шахрайство – 4,2 %; незаконні перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів – 4,25 %; грабїж – 4,25 %; розбій – 2,2 %; звалтування – 4,25 %; викрадення людини – 4,25 %.

3. Фактичною підставою для ухвалення рішення про зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж є відомості, що особа, користуючись засобами телекомунікації, передає та отримує інформацію, яка має значення для досудового розслідування. Юридичною підставою є ухвала слідчого судді.

4. Аналізовану НСРД проводять щодо спостереження, відбору та фіксації змісту інформації, яка передається особою та має значення для досудового розслідування. Згідно з даними, отриманими під час цього дослідження, було записано розмови: підозрюваного – 45,4 %; потерпілого – 23,2 %; свідка – 4,4 %; інших учасників кримінального провадження – 27 % (батько, дружина підозрюваного тощо).

5. На момент проведення огляду та прослуховування фонограми повинні бути встановлені особи, які брали участь у зафіксованій на ній розмові.

6. Огляд і прослуховування фонограми здійснюють із залученням, за потреби, спеціаліста, про що слідчий складає протокол та протягом двадцяти чотирьох годин з моменту припинення НСРД направляє його прокурору.

7. До кримінального провадження долучають фонограму в повному обсязі.

8. Має бути точно встановлено, що під час зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж не будуть порушені права і законні інтереси як осіб, які беруть участь у розмові, так і інших осіб, обмеження прав яких не передбачено кримінальним процесуальним законом.

9. Не принижується честь і гідність осіб, які беруть у ній участь, а також тих осіб, які їх оточують.

10. Не ставиться під загрозу здоров'я та життя особи, за якою здійснювалося зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

11. Термін, на який встановлено зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, за загальним правилом не може перевищувати строків досудового розслідування.

Важливою гарантією нерозголошення змісту телефонних розмов є врегулювання в КПК

України вимоги, згідно з якою фонограма має зберігатися в опечатаному вигляді в умовах, що унеможливають її прослуховування і тиражування сторонніми особами. Саме таким є підхід законодавця щодо збереження в опечатаному вигляді зображень, демонстрація яких може розглядатися як образлива для освідуваної особи (ч. 4 ст. 241КПК України). Незважаючи на те, що ці процесуальні дії за своїм спрямуванням є абсолютно різними, унормування цього положення за аналогією у ст. 263 КПК України надасть додаткові гарантії невтручання в приватне життя громадян.

Отже, норми ст. 263 КПК України, що регулюють зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, загалом відповідають світовим стандартам. Тож зазначена НСРД є потужним інструментом, що дає змогу ефективно розслідувати злочини, але водночас створює підвищену загрозу втручання в приватне життя з огляду на такі причини:

а) особа зазвичай не підозрює про втручання в її особисте і сімейне життя та позбавлена можливості оскаржити дії слідчого;

б) прослуховування не є вибіркоким: прослуховуються всі без винятку розмови, доки не буде отримано відомості, які цікавлять слідство, що спричиняє доволі суттєве порушення таємниці приватного життя громадян;

в) сама процедура прослуховування не може бути повністю прозорою: вона обов'язково містить організаційні і тактичні аспекти, які мають закритий характер, що створює значні можливості для зловживань з боку органів, які її проводять. Тож нагальним завданням наразі є ефективний захист особистого і сімейного життя громадян від незаконного і необгрунтованого втручання.

Проте не є винятком ситуації, коли під час досудового розслідування прослуховують розмови не лише стосовно осіб, щодо яких здійснюють кримінальне провадження, а й осіб, залучених до нього в іншому процесуальному статусі, зокрема за наявності загрози вчинення насильства, вимагання та інших злочинних дій. З цієї причини осіб, щодо яких здійснюють зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, можна поділити на дві групи – залежно від їх процесуального положення і цілей, які ставлять перед собою органи досудового розслідування:

а) підозрюваний, інші особи, які можуть бути причетні до злочину – за наявності достатніх підстав вважати, що їхні телефонні й інші розмови можуть містити фактичні дані щодо

обставин, які мають значення для кримінального провадження;

б) потерпілий, свідок, їхні близькі родичі та члени сім'ї – за наявності загрози вчинення проти них злочинних дій.

Різні цілі визначають різні юридичні підстави проведення цієї НСРД. У першому випадку слідчому необхідно отримати рішення суду. Крім цього, слід максимально конкретизувати поняття «обставини, які мають значення для кримінального провадження», оскільки в іншому випадку прослуховування може стати інструментом для збирання будь-якої інформації, що характеризує особу підозрюваного, що є неприпустимим. Видається, що фактичними підставами зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж цієї категорії осіб можуть бути: отримання доказів про злочин, про його учасників, про місця приховування знарядь вчинення злочину, про розшук підозрюваного.

У зв'язку з викладеним необхідні підвищені гарантії законності дій слідчого, що стосуються як підстав, так і процедури зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. У законі максимально чітко мають бути визначені: особи, чиї телефони можуть прослуховуватися; фактичні та юридичні підстави проведення цієї НСРД; подальша доля матеріалів, отриманих у результаті прослуховування, та інші важливі питання.

Щодо другої групи осіб, на нашу думку, достатньо їхньої заяви або, якщо її немає, – рішення суду. Саме так абсолютно справедливо розв'язано це питання у статтях 10, 17 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23 грудня 1993 р. № 3782-ХІІ.

З огляду на зазначене вважаємо за доцільне внести доповнення до ч. 1 ст. 263 КПК України

і викласти її в такій редакції: «Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (мереж, що забезпечують передавання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого виду між підключеними до неї телекомунікаційними мережами доступу) є різновидом втручання у приватне спілкування, яке проводиться без відома осіб, які використовують засоби телекомунікацій для передавання інформації, на підставі ухвали слідчого судді, якщо під час його проведення та фіксації аудіальної інформації на фізичний носій з подальшим оглядом і прослуховуванням можна встановити фактичні дані про вчинення злочину, про його учасників, про місця приховування знарядь вчинення злочину, про місцезнаходження підозрюваного, оголошеного в розшук».

Відповідно ст. 263 КПК України потребує доповнення частиною 5 у такій редакції: «За наявності загрози вчинення насильства або інших протиправних дій щодо потерпілого, свідка або їхніх близьких родичів чи членів сім'ї зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж допускається за письмовою заявою цих осіб або за їхньою письмовою згодою, а без такої заяви або згоди – за ухвалою слідчого судді».

Підбиваючи підсумки цього дослідження, вважаємо, що умови втручання в спілкування можна поділити на міжнародно-правові, конституційні, кримінальні процесуальні. Під час розв'язання питання про надання дозволу на втручання в приватне спілкування важливого значення набуває дотримання міжнародних стандартів, встановлених рішеннями ЄСПЛ, щоб, з одного боку, у межах закону максимально ефективно зібрати докази причетності осіб до вчинених ними злочинів, а з іншого – убезпечити громадян від необґрунтованого зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

Список використаної літератури

1. Стефанів Н. Дотримання прав особи при наданні дозволу на втручання в приватне спілкування. Практика Європейського суду з прав людини. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 1 (2). С. 32–38.
2. Захаров Е. Е. Прослушивание телефонов в международном праве и законодательстве одиннадцати европейских стран. *Права людини*. № 49. URL: www.hro.org/editions/phone/index.htm (дата обращения: 03.02.2019).
3. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=433> (дата звернення: 04.02.2019).
4. Murgio D. Telephone Tapping in International Law and Seven European Countries. *The Helsinki Foundation for Human Rights*. Warsaw, Poland, 1996. Цит. за: Прослушивание телефонов в международном праве и законодательстве одиннадцати европейских стран. *Права людини*. № 49. URL: www.hro.org/editions/phone/index.htm (дата звернення: 05.02.2019).
5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-ХІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2135-12> (дата звернення: 05.02.2019).

Zhanna Udovenko

**PROBLEMS OF PROTECTING THE PRIVATE LIFE SECURITY
DURING THE REMOVAL OF INFORMATION
ON TRANSPORT TELECOMMUNICATION NETWORKS**

The article, on the basis of the condition of the theory of the perception, analyzes some aspects of adhering to the human rights and liberties carrying such a secret investigation action as removal of information about transport telecommunication webs with the purpose of not spreading of register about private life of individuals. The author emphasizes the right to private life provides the individual with the defense from any incursion, in particular in the way of interception of phone calls, familiarizing with his letters or messages, and the diffusion of their content, or the fact of having written the letters or private calls. A democratic state has to supply an individual with the realization of these rights and liberties and to regulate the mechanism of the legal defense in case of its illegal violation.

The author investigated the content of its investigation action and its standardizing of international legal documents, the Constitution of Ukraine, laws of Ukraine, decision of the European court of Human rights. On the basis given below, it was suggested to change Article 263 of the Criminal Procedure Code of Ukraine; particularly, to expand Article 263 of the Criminal Procedure Code of Ukraine by Part 5 of the following content: "Having the thread of execution of violation, blackmailing and other criminal actions against the victim, witness, or his relatives, removal of the information about transport telecommunication webs, it is allowed by the written announcement of every adult individual who lives in the apartment and by the absence of such announcement and/or agreement on the basis of the court decree".

Keywords: pre-trial investigation, secret investigative (search) actions, removal of information from transport telecommunication networks, gathering of evidence, human rights.

Матеріал надійшов 25.02.2019